

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Pohjoismaiden neuvosto

Pohjola – dynaaminen alue

Kulunut vuosi Pohjoismaiden neuvostossa ja Pohjoismaiden ministerineuvostossa

2004

Pohjola – dynaaminen alue

Kulunut vuosi Pohjoismaiden neuvostossa ja Pohjoismaiden ministerineuvostossa

2004

Vuosikertomuksen kuvat on otettu Pohjoismaiden neuvoston Tukholman-istunnossa marraskuun alussa 2004. Istuntoon kokoontuu vuosittain parlamentaarisia, ministereitä, toimittajia, virkamiehiä ja kansainvälisiä vieraita. Istuntopäivät ovat täynnä toimintaa, ja niiden aikana pidettyjen kokousten mielipiteet, ideat ja keskustelut ovat osa pohjoismaista demokraattista prosessia.

Pohjola – dynaaminen alue

Kulunut vuosi Pohjoismaiden neuvostossa ja Pohjoismaiden ministerineuvostossa

ANP 2005:704

© Pohjoismaiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvosto,
Kööpenhamina 2005
ISBN 92-893-1110-X

Paino: Scanprint as, Århus 2004

Graafinen projektinjohto: Kjell Olsson

Suunnittelu: Brandpunkt a/s

Painos: 3 000

Painettu ympäristöä säästävälle 130 g:n Arctic the Volume -paperille, joka täyttää pohjoismaisen Joutsen-merkin kriteerit.

Painettu Tanskassa

Julkaisua voi tilata osoitteesta www.norden.org/order.

Muita julkaisuja on osoitteessa www.norden.org/publikationer.

Nordisk Ministerråd

(Pohjoismaiden ministerineuvosto)

Store Strandstræde 18

DK-1255 København K

Puhelin +45 3396 0200

Faksi +45 3396 0202

Nordisk Råd

(Pohjoismaiden neuvosto)

Store Strandstræde 18

DK-1255 København K

Puhelin +45 3396 0400

Faksi +45 3311 1870

www.norden.org

Kuvaluettelo

Johan Gunséus: kansi, sivut 2, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 17, 18, 21, 22, 23, 26, 31, 32, 37.

Magnus Fröderberg: sivut 1, 4 (toinen vasemmalta), 16, 29, 35.

Johannes Jansson: sivu 4 (ensimmäinen vasemmalta).

Lisätietoja saa tiedotusosastolta:

www.norden.org/informationsavdelningen

Sähköposti info@norden.org

Faksi +45 3393 5818

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on maailman vanhinta ja laajamittaisinta alueellista yhteistyötä. Siihen osallistuvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti. Yhteistyö vahvistaa Pohjoismaiden yhteenkuuluvuutta maiden yhtäläisyyksiä ja kansallisia erityispiirteitä kunnioittaen. Lisäksi se edistää hyvää naapuruutta ja parantaa mahdollisuuksia valvoa Pohjoismaiden etuja kansainvälisissä yhteyksissä.

Pohjoismainen yhteistyö sai viralliset puitteet vuonna 1952, jolloin Pohjoismaiden neuvosto perustettiin maiden parlamenttien ja hallitusten yhteistyöelimeksi. Vuonna 1962 Pohjoismaat allekirjoittivat Helsingin sopimuksen, joka on edelleenkin pohjoismaisen yhteistyön ohjenuorana. Vuonna 1971 perustettiin Pohjoismaiden ministerineuvosto, joka on viiden Pohjoismaan sekä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin hallitusten välinen yhteistyöelin.

04	Esipuhe
06	Kansainvälinen Pohjola
06	Yhteistyön pohjoiseurooppalaiset puitteet
10	Pohjoisen ulottuvuuden vuoropuhelua venäläisedustajien kanssa
12	Pohjoismainen yhteistyö
12	Islannin puheenjohtajakausi: Pohjolan voimavarat
15	Toimintaa meillä ja maailmalla
16	Vahvaa pohjoismaista politiikkaa
16	Vireä ja uudistunut istunto
19	Nuorten Pohjoismaiden neuvosto – pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuus
19	Demokratian edellytykset Pohjolassa
19	Pohjoismaisuus lähtee kotimaasta
20	Kilpailukykyisempi Eurooppa
20	Pohjola eurooppalaisen yhteistyön kehittämisen etulinjassa
20	Elinkeinoelämän rajaesteet
21	Pohjola suuntaa tulevaisuuteen
24	NordForsk ja Pohjoismainen innovaatiokeskus
24	Pohjoismaisten laitosten uudet puitteet
24	Avoin lähdekoodi on tulevaisuutta
25	Tietotekniikkayhteistyö laajenee
25	Itämeren alueen innovaatioverkosto
25	Uusi Nordplus-perhe
26	Pohjoismainen kulttuuriyhteistyö
26	Skandinaavista designia eurooppalaiselle yleisölle
26	Kulttuurihankkeita Länsi-Balkanin kanssa
27	Pohjoismaiset tietokonepelit kovilla markkinoilla
27	Pohjoismaiset palkinnot 2004
27	Kirjallisuuspalkinto Kari Hotakaiselle
27	Musiikkipalkinto islantilaiselle oopperasäveltäjälle
28	Uusi elokuvapalkinto perustettu
28	Luonto- ja ympäristöpalkinto Itämeri-yhteistyölle
30	Kestävä kehitys
30	Uusi strategia
30	Itämeren öljyntorjuntavalmius vahvistuu
32	Sähkömarkkinat ja ilmasto
33	Historiallinen kemikaaliuudistus
33	Oikeus geenivaroihin
33	Suosituksia terveellisestä ruuasta
33	Länsi-Pohjolan asiat tärkeitä
34	Hyvinvointiyhteiskunnan haasteet
34	Kuinka pohjoismainen hyvinvointi voi?
34	Alkoholipolitiikka – pohjoismainen pulma
36	Seksualisoituminen kuriin
37	Teleyhtiöt perivät ylihintaa
38	Tietoa Pohjoismaiden neuvostosta ja Pohjoismaiden ministerineuvostosta
40	Tiedotus- ja julkaisutoiminta

Vuosi 2004 oli vaiheikas vuosi Euroopassa. Maanosan poliittisen kartan muuttuminen vaikuttaa myös pohjoismaiseen yhteistyöhön, josta on 15 viime vuoden aikana tullut entistä avoimempaa varsinkin suhteessa Baltian maihin ja Venäjään. EU:hun tuli 1. toukokuuta 2004 kymmenen uutta jäsenmaata. Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan jäsenyyden jälkeen Venäjä on ainoa Itämeren ympärysvaltio, joka ei ole mukana EU:ssa.

Pohjola on dynaaminen alue, joka pärjää hyvin EU:n sisäisessä ja maailmanlaajuisessa kilpailussa. Muutokset ovat kuitenkin nopeita, ja etulinjassa pysyminen edellyttää tavoitteellisia toimia. Varsinkin tutkimuksen ja innovaation saralla otettiin vuonna 2004 tärkeitä askelia Pohjoismaiden kilpailukyvyyn takaamiseksi. Myös rajaesteiden poistaminen auttaa tekemään Pohjolasta entistä houkuttelevamman alueen sekä tavallisten ihmisten että yritysten silmissä.

Pohjoismaiden neuvoston parlamentaarikot keskustelivat tiiviisti siitä, mitkä uudet yhteistyömuodot ovat kaikkein tehokkaimpia paitsi Pohjolalle myös Pohjois-Euroopalle. Pohjoismaiden ministerineuvostossa tehtävään hallitusyhteistyöhön osallistuu useilla aloilla Baltian maiden ja välillä myös Puolan ministereitä. Virosta, Latviasta ja Liettuesta tulee 1. tammikuuta 2005 Pohjoismaiden Investointipankin NIB:n omistajia. Ministerineuvosto on myös hyväksynyt uuden strategian Luoteis-Venäjän ja Baltian maiden kanssa tehtävälle yhteistyölle. Pohjoismainen yhteistyö muuttuu jatkosakin ulkomaailman mukana.

Pohjolan läntistä osaa yhdistää Pohjois-Atlantti. Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2004 puheenjohtajamaa oli Islanti, joka solmi kaudellaan uusia kontakteja myös Pohjolan läntisiin naapureihin. Pohjola suhtautuu avoimesti sekä itäisiin että läntisiin naapureihinsa.

Tämä vuosikertomus antaa lyhyen yleiskuvan pohjoismaisen yhteistyön huippukohdista vuonna 2004. Kiinnostuneet saavat lisätietoja pohjoismaisen yhteistyön Internet-sivuilta osoitteesta www.norden.org.

*Pohjoismaiden neuvoston johtaja
Frida Nokken*

*Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteeri
Per Unckel*

Kansainvälinen Pohjola

Yhteistyön pohjoiseurooppalaiset puitteet

Pohjoismaiden ministerineuvosto laatii Pohjoismaiden neuvoston suosituksesta vuosittain raportin Eurooppa-työskentelystään. Raportissa keskitytään toimintaan, josta ministerineuvosto on suoraan vastuussa.

Tämän vuoden raportti osoittaa, että Eurooppa-asiat ovat yhä elimellisempi osa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaa. Siihen on vaikuttanut muun muassa pohjoismainen yhteistoiminta EU:ssa ja Etassa, Baltia-suhteiden syventäminen sekä hyvän yhteistyön jatkuminen Luoteis-Venäjän kanssa. Myös Puolan kanssa tehtävästä yhteistyöstä on tullut yhä tärkeämpää. Ministerineuvostosta on tullut tärkeä toimija EU:n pohjoiseen ulottuvuuteen liittyvässä työssä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyö muiden kansainvälisten ja alueellisten yhteistyöjärjestöjen kanssa on monin tavoin kirkastunut sen jälkeen, kun yhteistyössä on keskitytty Itämeren alueeseen ja EU:n pohjoisen ulottuvuuden alueeseen. Muutokseen on ollut pääsyynä EU:n vuonna 2004 tapahtunut laajentuminen, jonka myötä kaikki Itämeren ympärysvaltiot ovat Venäjää lukuun ottamatta mukana unionissa. Laajentuminen on voimistanut tarvetta lisätä yhteistyötä myös EU:n itäisten naapurimaiden kanssa. Yhteistyöministerien Brysselin-kokouksessa toukokuussa 2004 keskusteltiin myös EU-komission kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämisestä. Ministerit keskustelivat komissaari Verheugenin kanssa etupäässä EU:n tulevasta naapuruuspolitiikasta sekä siihen liittyvästä EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston välisestä yhteistyöstä. Tapaamisessa vahvistettiin myös, että ministerineuvosto on yhä kiinnostunut EU:n pohjoisesta ulottuvuudesta ja siihen osallistumisesta.

Muiden alueellisten järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä on pyritty tiivistämään suhteita varsinkin Itämeren valtioiden neuvostoon (CBSS). Pohjoismaiden ministerineuvostolla on vilkasta vuoropuhelua myös Barentsin neuvoston ja Arktisen neuvoston kanssa. Barentsin alueen ja Arktiksen hanketoiminnan yhteinen nimittäjä on kestävä kehitys.

Yhteistyöministerit hyväksyivät joulukuussa 2004 uudet suuntaviivat Pohjoismaiden ministerineuvoston

Pohjoinen ulottuvuus

Pohjoismaiden ministerineuvosto on julkaissut kaksi raporttia, jotka koskevat pohjoisen ulottuvuuden toisen toimintasuunnitelman valmistelua ja toteutusta: "Submission of the Nordic Council of Ministers in preparation for the new Northern Dimension Action Plan 2004–2006", maaliskuu 2003, ja "Nordiska ministerrådets genomförande av den andra handlingsplanen för Nordliga Dimensionen 2004–2006", huhtikuu 2004.

yhteistyölle Viron, Latvian ja Liettuan kanssa. Suuntaviivoilla pyritään syventämään yhteistyötä ja vahvistamaan siten yhteistyöhön osallistuvien kahdeksan maan yhteenkuuluvuutta.

Baltian maiden kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään kaikkien osapuolten kannalta hyödyllisillä aloilla. Samalla kun poliittinen yhteistyö laajentuu ja tiivistyy, pohjoismaisten ja balttilaisten viranomaisten välinen yhteistyö normalisoituu. Yhteistyö on muuttunut luonteeltaan yhä selvemmin tasavertaisten toimijoiden väliseksi viranomaisyhteistyöksi, jossa rahoitetaan yhdessä yhteisiä hankkeita.

Vuonna 2004 lisättiin myös Luoteis-Venäjän kanssa tehtävää lähialueyhteistyötä. Olemassa olevia eri taso-
jen kansalaisjärjestö- ja viranomaisverkostoja kehitettiin ja syvennettiin.

Pohjoismaiden ja Luoteis-Venäjän välistä yhteistyötä kehitetään jatkossa Baltian maiden EU-jäsenyyden edellyttämien muutosten mukaisesti. Tähänastinen lähialueohjelma korvataan Venäjä-painotteisella yhteistyöohjelmalla, joka keskittyy käytännössä Pietarin ja Kaliningradin alueiden kaltaisiin EU:n ja Etan itäisiin naapurialueisiin.

Yhteistyöministerit hyväksyivät joulukuussa suuntaviivat myös Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyölle Venäjän kanssa. Suuntaviivoissa käsitellään yhteistyön painopistealoja, muotoja ja maantieteellistä laajuutta, ministerineuvoston Luoteis-Venäjän- ja Kaliningradin-toimistoja sekä institutionaalista yhteistyötä.

Pohjoismaiden ministerineuvosto tiivisti Puolan-suhteitaan vuonna 2004. Pohjoismailla ja Puolalla on monia yhteisiä etuja, jotka johtuvat varsinkin maiden sijainnista Itämeren rannalla. Yhteiset pyrkimykset liittyvät sekä ympäristöön että talouteen, ja tavoitteena on edistää Itämeren alueen kasvua.

Parlamentaarikkojen keskuudessa virisi vuonna 2004 jälleen keskustelua yhteistyön ajanmukaistamisesta. Norjan suurkäräjien puhemies Jørgen Kosmo painotti Bergenissä elokuun lopussa pidetyssä parlamentaarisessa Itämeri-konferenssissa, että EU:n laajentumisen jälkeinen tilanne rohkaisee uudenlaiseen ajatteluun. Parhaillaan tehdään parlamentaarista yhteistyötä Itämeren alueella, arktisella alueella, Barentsin alueella ja

Pohjoismaiden neuvostossa, ja niiden kaikkien ytimenä on Pohjoismaiden välinen yhteistyö:

– Mielestäni meidän on virtaviivaistettava ja koordinoitava Pohjois-Eurooppaan liittyviä parlamentaarisia toimiamme. Nyt tarvitaan Pohjois-Euroopan parlamentaarista kumppanuutta, Jørgen Kosmo sanoi.

Itämeren maiden sekä Norjan ja Islannin parlamentaarikot ovat nyt ryhtyneet käymään konkreettista keskustelua parlamentaarisen yhteistyön vahvistamisesta tulevaisuudessa. Tavoitteena on päällekkäisen työn ja kokousten vähentäminen.

Barentsin alueeseen liittyvästä yhteistyöstä voidaan mainita suositus, jossa Pohjoismaiden neuvosto kehottaa Pohjoismaiden ministerineuvostoa osallistamaan alkuperäiskansat yhteistyöhön. Suositus koskee paitsi Luoteis-Venäjän kanssa tehtävää yhteistyötä myös Pohjoismaiden saamelaisväestöjen rajaesteiden tunnistamista ja varojen osoittamista esteiden poistamiseen.

Pohjoisen ulottuvuuden vuoropuhelua venäläisedustajien kanssa

Pohjoinen ulottuvuus ja varsinkin parlamentaarikkojen asema sen kehittämisessä puhuttivat pohjoismaisia, balttilaisia ja venäläisiä poliitikkoja Pohjoismaiden neuvoston teemakokouksessa Helsingissä huhtikuussa. Kokouksessa keskusteltiin pohjoisen ulottuvuuden sisällöstä ja toteuttamisesta. Asian tärkeyttä koko Pohjois-Euroopalle korosti se, että lähes kaikissa kokouksen rinnakkaisistunnoissa oli venäläisiä puhujia. Yksi kokouksen päätelmistä oli, että Venäjän kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää monilla aloilla varsinkin maan myönteisen ja demokraattisen kehityksen jatkumiseksi.

Pohjoismaiden neuvoston presidentti Gabriel Romanus korosti, että pohjoinen ulottuvuus kaipaa poliittista painoarvoa ja konkreettista sisältöä. Kokouksessa vaidittiin myös pysyvää rahoitusta ulottuvuuden vahvistamiseksi. Ministerineuvoston silloinen puheenjohtaja Siv Friðleifsdóttir korosti, että 20 % ministerineuvoston

budjetista menee Baltian ja Luoteis-Venäjän hankkeisiin. Hänen mukaansa yhteistyöllä on edistettävä demokratiaa, vakautta ja talouskasvua näinä muutoksen aikoina. Venäläiset painottivat kokouksen alussa, että pohjoisen ulottuvuuden toimintasuunnitelman tulokset ja vaikutukset olivat siihen mennessä olleet liian vähäisiä Venäjällä.

Gabriel Romanus puolestaan vaati jo ennen teemakokousta neuvoston kahden entisen presidentin – Inge Lønningin ja Outi Ojalan – kanssa parempaa yhteistyötä seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvan ihmiskaupan jarruttamiseksi. He ehdottivat muun muassa ennalta ehkäisevää sosiaalista työtä naiskaupan uhrien kotimaissa sekä todistajansuojelun tehostamista.

Europarlamentaarikko Patsy Sörensen vaati toimenpiteiden koordinoimista, ennalta ehkäisevää toimintaa, uhrien suojelua ja syyllisten asettamista vastuuseen. Kristiina Luth Viron sosiaaliministeriöstä korosti, että EU-jäsenyys ja sen myötä tapahtuva rajojen avautuminen uhkaavat tehdä Virosta entistä houkuttelevamman kauttakulkumaan Moldovan ja Valko-Venäjän naiskaupalle. Samalla jäsenyydestä on etua, koska se parantaa esimerkiksi poliitikkojen ja poliisiviranomaisten yhteistyötä.

Aleksandr Morozov Maailmanpankin Venäjän-osastolta antoi varsin valoisaa kuvaa Venäjän markkinataloutta lähenevästä taloudesta. Samalla talous tulee kuitenkin yhä riippuvaisemmaksi öljynviennistä. Igor Jurgens Venäjän teollisuusliitosta kertoi, että venäläisyriyksissä saatetaan tehdä viranomaistarkastuksia jopa yli kaksi kertaa kuukaudessa, mikä vaikeuttaa elinkeinoelämän toimintaa ja sen ennustettavuutta.

Pohjoismainen yhteistyö

Islannin puheenjohtajakausi: Pohjolan voimavarat

Islanti johti Pohjoismaiden ministerineuvostoa vuonna 2004 otsikolla Pohjolan voimavarat. Tärkein voimavara ovat Pohjolan kansalaiset, joten puheenjohtajakauden keskeisenä tavoitteena oli inhimillisten voimavarojen kehittäminen ja entistä parempi hyödyntäminen Pohjolan kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Puheenjohtajakauden kolme pääteemaa olivat demokratia, kulttuuri ja luonto. Aiheista järjestettiin yli 30 konferenssia ja seminaaria lähinnä Islannissa.

Islannin pohjoismaisena yhteistyöministerinä oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla Siv Friðleifsdóttir. Hän panosti hyvään yhteistyöhön paitsi Itämeren maiden myös lännen kanssa:

– Islanti haluaa puheenjohtajakaudellaan painottaa Pohjois-Atlantin naapuruuspolitiikkaa. Islantilaisilla, färsaarelaisilla, grönlantilaisilla ja norjalaisilla on paljon yhteistä Kanadan koillisrannikoiden asukkaiden sekä skotlantilaisten ja irlantilaisien kanssa. Meillä on yhteinen vastuu varsinkin laajan Pohjois-Atlantin puhtaudesta ja kunnosta sekä rikkaiden kalakantojen vaalimisesta. Meidän kaikkien etujen mukaista on myös torjua teollisuusmaista peräisin olevia saasteita.

Islannin hallituksessa tapahtuneen salkkujenvaihdon jälkeen yhteistyöministeriksi tuli syyskuussa Valgerður Sverrisdóttir. Paria viikkoa aikaisemmin hän oli emännöinyt Pohjoismaiden elinkeino-, kuluttaja- ja energiaministerien kokouksia Akureyrissa. Virkaan astuessaan hän totesi muun muassa:

– Pohjoismainen yhteistyö on meille islantilaisille erityisen tärkeää, ja olemme aina panostaneet siihen vahvasti. Vaikka EU:n laajentuminen on muuttanut Eurooppaa, Pohjoismaat jatkavat yhteistyötään yhtä ponnekkaasti kuin aikaisemminkin.

Vuoden viimeinen yhteistyöministerien kokous pidettiin Reykjavikissa joulukuussa, ja Tanskan liikenne- ja yhteistyöministeri Flemming Hansen esitteli tuolloin ministerineuvoston Tanskan-puheenjohtajakauden ohjelman vuodeksi 2005. Ohjelman ”Uuden ajan Pohjola – tietoa, dynamiikkaa ja yhteistyötä” pääteemat ovat tieto ja innovaatio, rajaton Pohjola sekä pohjoismaisen yhteistyön tehokkuus. Tavoitteena on luoda uudenlaista dynamiikkaa selkeillä poliittisilla painopisteillä

Toimintaa meillä ja maailmalla

Pohjoismaiden neuvoston muodostavat viidestä Pohjoismaasta ja kolmelta itsehallintoalueelta tulevat 87 parlamentaarikkoa. Heidän päätehtävänä on tehdä aloitteita ja herättää keskustelua, joilla pyritään parantamaan Pohjolan kansalaisten arkea ja profiloimaan Pohjolaa globaalisti, varsinkin Euroopassa.

Pohjoismaiden neuvosto tiivistä vuoden aikana suhteitaan Luoteis-Venäjään, ja myös Baltian yleiskokouksen kanssa tehtävä yhteistyö lujittui. Järjestöt osallistuivat toistensa istuntoihin, ja niiden puheenjohtajistoilla ja valiokunnilla oli yhteisiä kokouksia. Joulukuussa pidettiin Euroopan energiapolitiikkaa käsitellyt konferenssi, jonka järjestivät Pohjoismaiden neuvoston, Baltian yleiskokouksen ja Beneluxin parlamentaarisen yleiskokouksen ympäristövaliokunnat.

Neuvosto ehdotti perustettavaksi pohjoismais-balttilaista maisteriohjelmaa, jossa yhdistyisivät design, liiketoiminnan kehittäminen ja johtaminen, ja neuvoston keskiryhmän ehdotuksen pohjalta keskusteltiin Baltian elinkeinoelämän verkostoyhteistyön tukemisesta.

Pohjoismaiden neuvosto sai vuonna 2004 tarkkailijan aseman Brittiläis-irlantilaisessa parlamenttienvälisessä elimessä.

Pohjoismaiden sisäiset asiat veivät myös vuonna 2004 suuren osan neuvoston työajasta. Rajaesteiden poistamista pyrittiin vauhdittamaan entisestään, ja myös bioetiikkaa käsiteltiin useasti. Lisäksi neuvoston päiväjärjestyksessä olivat susien ja muiden petoeläinten suojelu sekä Itämeren alueen järjestäytynyt rikollisuus, terrorismi ja ihmiskauppa.

Vahvaa pohjoismaista politiikkaa

– Harjoittamamme politiikka ei ole enää Pohjoismaiden sisäinen asia, vaan se on mitä suurimmassa määrin vuorovaikutusta muun Euroopan ja EU:n kanssa – olemme jäseniä tai emme. Yhteistyön tekeminen on myös meidän etujemme mukaista, Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2004 presidentti Gabriel Romanus summaa kuluneen vuoden.

Hänen mukaansa neuvoston puolue-ryhmien merkitys on lisääntynyt, politiikasta on tullut entistä tavoitteellisempaa ja päätösten valmistelu on parantunut.

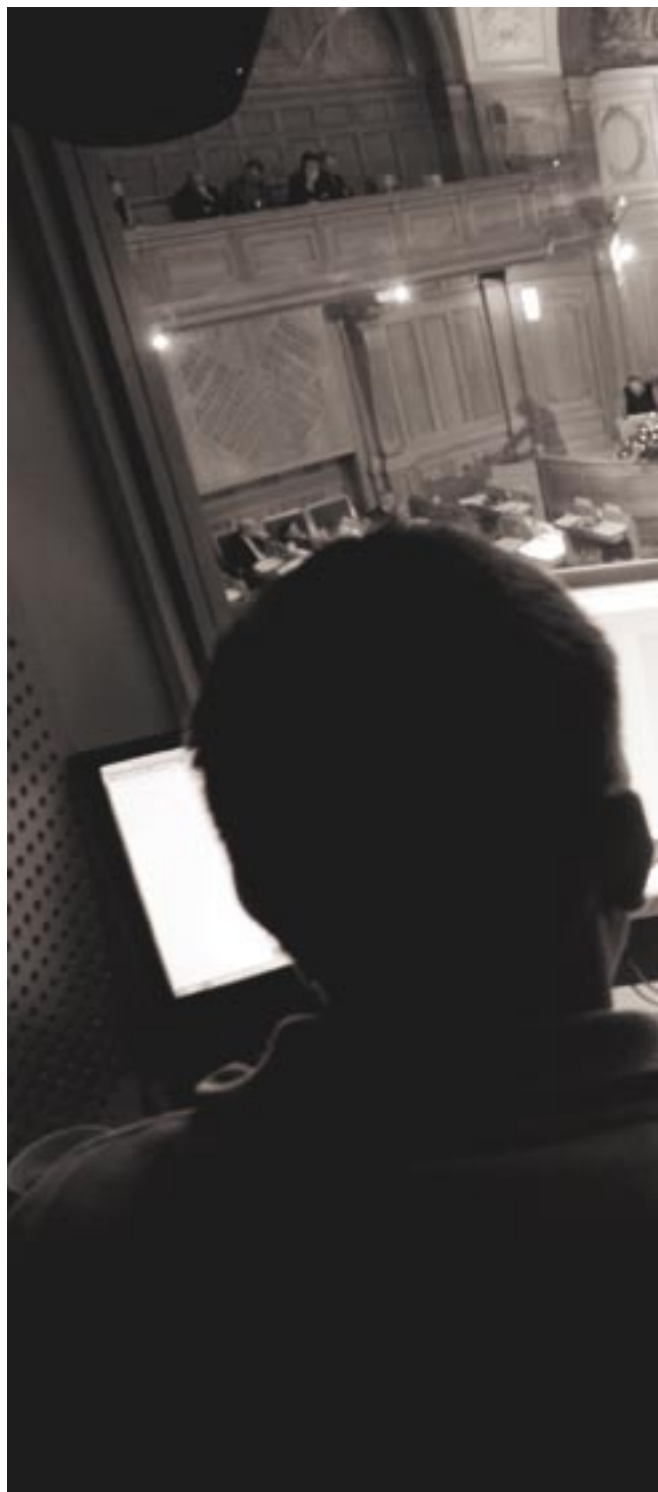
Pohjolan ja Itä-Euroopan maiden keskeisimpiin kuuluvana yhteistyöalueena hän pitää Itämeren, Barentsin ja Arktiksen ympäristöä. Myös hyvinvointikysymykset ovat hänen sydäntään lähellä.

– Miten voimme suojella ja ennen kaikkea kehittää pohjoismaista hyvinvointimallia? Se kohtaa jatkossa suuria vaikeuksia, sekä sisäisiä ongelmia että ulkoisia uhkia. Gabriel Romanusin mielestä pohjoismaisella yhteistyöllä voidaan saavuttaa enemmän tuloksia kuin mihin maat yksinään pystyvät.

Neuvoston vuoden 2005 presidentiksi valittiin istunnossa yksimielisesti islantilainen sosiaalidemokraatti Rannveig Guðmundsdóttir. Varapresidentiksi valittiin keskiryhmää edustava islantilainen Jónína Bjartmarz. Valiokuntien johdossa tapahtui vain yksi muutos, kun konservatiivisen ryhmän suomalaisjäsen Hanna-Leena Hemming nimitettiin ympäristö- ja luonnonvaravaliokunnan varapuheenjohtajaksi.

Vireä ja uudistunut istunto

Tämän vuoden istunnossa kokeiltiin monia uusia yhteistyömuotoja. Niistä voidaan mainita erityinen alkoholipoliittinen keskustelu, johon osallistui myös ministereitä. Kansainväliset vieraat saivat lisäksi

mahdollisuuden puhua yleis- ja asiakeskusteluissa, kun he aikaisemmin saattoivat vain lausua tervehdyksensä juhlallisissa avajaisissa. Mahdollisuutta käyttivät muiden muassa monet venäläisvieraat sekä Baltian yleiskokouksen latvialainen presidentti Janis Reirs.

Istunto ei rajoitu yleiskokoukseen, vaan istuntosalin ulkopuolella pidetään lukuisia virallisia ja epävirallisia kokouksia, joissa solmitaan yhteistyösuhteita ja suunnitellaan aloitteita. Istunnon pysyviin tilaisuuksiin kuuluvat puheenjohtajiston kokoukset pää- ja ulkoministerien kanssa sekä valiokuntien kokoukset eri alojen ministerien kanssa.

Ulkomaisia vieraita oli runsaasti, ja heidän kanssaan käytiin keskusteluja yhteistyön aloittamisesta tai jatkamisesta. Venäjän liittoneuvoston ja valtakunnanduuman sekä Luoteis-Venäjän parlamentaarisen yleiskokouksen edustajat kaipasivat tapaamisissa konkreet-

tista yhteistyötä, joka liittyisi esimerkiksi yrittäjyyteen ja paikalliseen itsehallintoon, sekä venäläisnuorten opiskelumahdollisuuksien parantamista Pohjoismaissa. Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian yleiskokouksen puheenjohtajistot sopivat yrittävänsä kytkeä kansallisten parlamenttien valiokunnat yhteistyöhönsä. EU:n, Venäjän, Baltian ja Pohjolan parlamentaarikkojen välisissä keskusteluissa ehdotettiin muun muassa pohjoiseen ulottuvuuteen keskittyvää parlamentaarista foorumia.

Ulkopoliittisessa keskustelussa neuvoston vasemmostososialistinen vihreä ryhmä vaati perustettavaksi pohjoismaista rauhanpoliittista yksikköä, joka harjoittaisi turvallisuuspoliittista tutkimusta. Keskustelussa kaivattiin myös lisää pohjoismaista yhteistyötä WTO:n, Maailmanpankin ja YK:n turvallisuusneuvoston kaltaisilla kansainvälisillä foorumeilla sekä turvallisuuspolitiikan aseman vahvistamista pohjoismaisessa

yhteistyössä. Ulkoministerit kertoivat panostuksista pohjoismais-afrikkalaiseen yhteistyöhön, jolla pyritään muun muassa edistämään äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistamiseen tähtääviä vuosituhattavoitteita. Lisäksi ministerit kertoivat Pohjoismaiden laajoista yhteisistä kehitysyhteistyöhankkeista sekä pohjoismaisen diplomaattikoulutuksen mahdollisesta laajentamisesta Baltian maihin.

Tasa-arvoa pyritään edistämään esimerkiksi miesverkostoilla ja terveydenhoitouudistuksilla. Istunnossa oli yksimielisiä myös siitä, että tasa-arvonäkökulmaan on sisällytettävä väkivalta, prostituutio ja ihmiskauppa.

Nuorten Pohjoismaiden neuvosto – pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuus

Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (UNR) ehdotti vuoden aikana muun muassa pohjoismaisten vaalitarkkailijoiden lähettämistä Valko-Venäjälle. Lisäksi nuoret haluavat koulujen ravitsemus- ja terveyskasvatuksen parantamista ja nuorten sairaanhoitopalveluiden lisäämistä. UNR ehdotti myös muun muassa Pohjoismaiden kielten ja kulttuurien opetuksen lisäämistä peruskouluissa, oman sihteeristönsä muuttamista pysyväksi, Nordjobbin laajentamista sekä nuorten yrittäjäkoulutuksen lisäämistä. Lisäksi UNR suhtautuu kielteisesti lukukausimaksujen käyttöönottoon Pohjoismaiden yliopistoissa.

Nuorten Pohjoismaiden neuvostolla on oma istunto Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Istunnossa pohjoismaisista asioista ja politiikasta kiinnostuneet nuoret voivat keskustella pohjoismaisen yhteistyön päivänpolttavista aiheista. Osallistujat edustavat Pohjoismaiden puoluepoliittisia nuorisojärjestöjä ja poliittisia kattojärjestöjä. UNR suunnittelee yhteistyön kehittämistä Baltian poliittisten nuorisojärjestöjen kanssa.

Pääosa UNR:n rahoituksesta tulee Pohjoismaiden neuvostolta, mikä mahdollisti oman sihteeristön perustamisen vuoden 2004 alussa.

UNR:n vuosittaisessa istunnossa valitaan puheenjohtajisto, joka tapaa 5–6 kertaa vuodessa, yleensä Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston ja valiokuntien kokousten yhteydessä. UNR:n uudeksi presidentiksi valittiin istunnossa demarinuoria edustava Andrés Jónsson Islannista.

Demokratian edellytykset Pohjolassa

Kansalaisten ja poliitikkojen välinen etäisyys on kasvanut kaikkialla Pohjolassa, mutta luottamus demokratiin on ennallaan. Toisaalta kansalaisten äänestyshalu, kiinnostus poliittiseen toimintaan ja poliittisiin luottamustehtäviin sekä puolueiden jäsenyyteen on vähentynyt. Toisaalta kansalaiset käyttävät entistä enemmän muita vaikutuskanavia, kuten yhden asian liikkeitä, tilapäisiä liikkeitä, mielenosoituksia ja adresseja.

Äänestysaktiivisuuden vaihtelut eivät välttämättä osoita demokratian olevan uhattuna. Jos poliittiset prosessit kuitenkin heikkenevät, niitä ei voida suoraan korvata muilla vaikuttamismuodoilla, sillä politiikalla on keskeinen yhteiskunnallinen legitimitetti. Legitimiteetin heikkeneminen uhkaa myös muita demokraattisia ilmaisumuotoja. Tähän näkemykseen sisältyy käsitys, jonka mukaan suppeasti määritellyn poliittisen demokratian ja muiden vaikuttamismuotojen välille voi joissakin tilanteissa syntyä konflikteja.

Näitä ongelmia pohti demokratiavaliokunta, jonka pohjoismaiset yhteistyöministerit asettivat Islannin puheenjohtajakauden alussa vuonna 2004. Valiokunta käsittelee poliittisen vaikuttamisen muutosten lisäksi demokratian toimintamahdollisuuksia paikallisessa itsehallinnossa, kuten valtion ja kuntien suhdetta, sekä tietotekniikan vaikutusta kansalaisten demokraattisten mahdollisuuksien lisääntymiseen ja kaventumiseen. Demokratiavaliokunnan raportti sekä demokratiaa ja osallisuutta käsittelevä antologia ”Demokrati og engagement: paradokser i de nordiske demokratier” julkaistaan helmikuussa 2005. Tekstien takana on 14 tutkijaa, virkamiestä ja toimittajaa.

Pohjoismaisuus lähtee kotimaasta

Vuoden alussa järjestettiin pohjoismaisten koulujen laatua käsitellyt konferenssi, jossa sovittiin muun muassa laatumittareista sekä kodin ja koulun yhteistyön parantamisesta. Pohjoismaiden neuvoston järjestämään konferenssiin osallistui yli 100 kouluasioihin keskittyntä poliitikkoa Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden parlamenteista. Konferenssi oli paitsi sisällöllisesti kiinnostava myös esimerkki pohjoismaisen yhteistyön ankkuroinnista kansallisiin parlamentteihin. Kansallisen ankkuroinnin parantaminen oli vuoden aikana aiheena myös neuvoston ja Pohjoismaiden parlamenttien puhemiesten keskusteluissa.

Kilpailukykyisempi Eurooppa

Pohjola eurooppalaisen yhteistyön kehittämisen etulinjassa

Euroopan unionin laajentuminen lisää paitsi yhteistyötä myös kilpailua. Se – ja entistä globalisoituneempi talous – tuovat uusia haasteita Pohjoismaille. Pohjolan asema vahvistuu, kun se kulkee kehityksen etulinjassa.

- Marraskuun 1. päivänä allekirjoitettiin uusi väestörekisteriä koskeva pohjoismainen sopimus. Sopimuksen myötä uuden henkilötodistuksen saanti helpottuu ja nopeutuu kansalaisten muuttaessa Pohjoismaasta toiseen, eikä yhteispohjoismaista muuttokirjaa enää tarvita.
- Muista edistysaskelista mainittakoon uusi lukio-sopimus, johon sisältyy ammatillisten koulutusten tunnustaminen, sekä uusi Reykjavikin julistus, joka takaa korkeakouluasteen koulutusten vastavuoroisen tunnustamisen.
- Juutinrauman alueella otetaan käyttöön sähköinen työnvälitys Internetissä, mikä helpottaa työn ja työvoiman saantia.

Pohjoismaiden ministerineuvoston pyrkimykset rajaesteiden poistamiseksi ovat tästä näkökulmasta keskeisiä. Prosessia vauhdittaa Tanskan entinen pääministeri Poul Schlüter, joka työskentelee pohjoismaisten yhteistyöministerien erityisedustajana. Tavoitteena on poistaa esteitä, joita Pohjoismaiden byrokraattisten järjestelmien erot aiheuttavat kansalaisille. Toisessa Pohjoismaassa asumisen, työskentelyn tai opiskelun tulee olla helppoa. Nyt on jo saavutettu konkreettisia tuloksia, jotka helpottavat huomattavasti Pohjoismaasta toiseen muuttamista. Esimerkkinä mainittakoon uusi väestörekisteriä koskeva pohjoismainen sopimus, joka helpottaa ja varsinkin nopeuttaa henkilötunnuksen saantia toiseen Pohjoismaahan muutettaessa.

Elinkeinoelämän rajaesteet

Myös pohjoismaiset yritykset kohtaavat esteitä toimiesaan eri Pohjoismaissa. Jotta Pohjola säilyisi maailman parhaiden innovatiivisten elinkeinoalueiden joukossa, loputkin rajaesteet on raivattava.

Toimenpiteitä vaaditaan elinkeinoelämän rajaesteitä käsittelevässä raportissa ”Grensehindere for næringslivet i Norden – en kartlegging med konkrete eksempler”, jonka Pohjoismainen innovaatiokeskus laati Pohjoismaiden elinkeinoministerien toimeksiantona. Raportista ilmenee, että pohjoismaiset yritykset törmäävät vakaviin esteisiin pyrkiessään toimimaan toisessa Pohjoismaassa. Esteistä voidaan mainita tuotteiden hyväksymiseen tai merkintään liittyvät hankaluudet, valmisteveroihin ja arvonlisäveroihin liittyvät erot sekä huono tiedonsaanti, joka vaikeuttaa perehtymistä toisen maan säännöksiin.

Pohjoismaiden elinkeinoministerit ovat jo puuttuneet tiedonsaannin ongelmiin ja tehneet aloitteen tiedotusportaalin perustamista. Se auttaa varsinkin pieniä ja keskisuuria yrityksiä hankkimaan tarvittavaa tietoa. Erityisedustaja Poul Schlüter aikoo lisäksi puuttua varsinkin Pohjoismaiden pienten yritysten kohtamiin konkreettisiin esteisiin ja tuoda niiden käsittelyn poliittiselle tasolle Pohjoismaiden ministerineuvostoon ratkaisujen löytymiseksi. Se on suuri työsaika tulevina vuosina.

Pohjola suuntaa tulevaisuuteen

Pohjoismaiden ministerineuvosto päätti kesäkuussa 2004 perustaa pohjoismaisen tutkimus- ja innovaatioalueen. Tavoitteena on parantaa yhteisvoimin Pohjois-

maiden kilpailukykyä EU:ssa ja maailmanlaajuisesti.

Åbo Akademin Gustav Björkstrand esitteli vuoden 2003 loppupuolella ”Pohjoismaisen tutkimuksen ja innovaation valkoisen kirjan”. Sen seurannan pohjalta on nyt laadittu innovaatiokirja, jossa keskitytään enemmän elinkeinoelämään. Nämä kaksi asiakirjaa muodostavat tutkimus- ja innovaatioalueen perustan.

Pohjoismaiden elinkeinoministerien innovaatiokirja ”Nordisk styrka, nationell nytta och global excellence” sisältää vuoteen 2010 ulottuvan innovaatiopoliittisen yhteistyöohjelman. Siinä todetaan, että Pohjolalla on mahdollisuuksia tulla yhdeksi maailman edelläkävijä-alueista niin tutkimuksen kuin innovaationkin saralla. Pelkkä huipputekniikkaan panostaminen ei riitä, vaan pohjoismaisten yritysten on panostettava myös pal-

veluun, designiin ja markkinointiin, jos ne haluavat päihittää kilpailussa Aasian, jossa palkkataso on vain kymmenesosa Pohjolan tasosta. Vastuu pohjoismaisen innovaatiopolitiikan toteuttamisesta on Pohjoismaisella innovaatiokeskuksella.

Pohjoismaiden tutkimus- ja elinkeinoministerit toteivat marraskuussa 2004 antamassaan yhteisessä lausunnossa:

– Olemme yksimielisiä siitä, että tulevasta pohjoismaisesta tutkimus- ja innovaatioyhteistyöstä vastaavat tahoillaan NordForsk ja Pohjoismainen innovaatiokeskus. Niiden on kuitenkin tehtävä myös yhteistyötä ja edistettävä siten tutkimustulosten muuntumista tuotteiksi, palveluiksi ja talouskehitykseksi. Yhteistyö auttaa Pohjolaa saamaan etulyöntiaseman. Yhdessä nämä elimet muodostavat pohjoismaisen tutkimus- ja innovaatioalueen.

Tutkimus- ja elinkeinoministerit kutsuvat jatkossa vuosittain koolle pohjoismaisen dialogifoorumin, jotta pohjoismainen tutkimus- ja innovaatioalue saisi uusia virikkeitä.

NordForsk ja Pohjoismainen innovaatiokeskus

– Pohjoismaista tutkimusta ja innovaatiota on suhteutettava eurooppalaiseen tutkimusalueeseen, jonka EU perusti unionin Tanskan-puheenjohtajakaudella. EU:ssa on tavoitteena käyttää kolme prosenttia bruttokansantuotteesta tutkimukseen. Vaikka kukin Pohjoismaa ylittäisikin tähän tavoitteeseen, maat ovat sen verran pieniä, että niiden kannattaa tehdä tutkimusyhteistyötä.

Näin totesi Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteeri Per Unckel Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä pidetyssä seminaarissa, jossa hän esitteli 1. tammikuuta 2005 toimintansa aloittavan uuden pohjoismaisen yhteistyöelimen NordForskin. NordForsk – englanniksi Nordic Research Board – on avainasemassa, kun Pohjolasta pyritään tekemään vision mukainen johtava ja yhtenäinen tutkimusalue. NordForskin keskeisiä toimijoita ovat kansalliset tieteelliset toimikunnat, yliopistot ja muut tutkimusta rahoittavat elimet.

Tavoitteena on edistää kansainvälistä huippuluokkaa olevaa tutkimusta ja vahvistaa siten Pohjoismaiden asemaa eurooppalaisesta tutkimusrahoituksesta kilpailtaessa.

Tutkimusalan pohjoismaisessa yhteistyössä on jo painostettu pohjoismaisiin tutkimuksen huippuyksiköihin aloilla, joilla Pohjoismaat ovat erityisen menestyviä. Vuonna 2004 valittiin muun muassa kolme molekyyllääketieteen huippuyksikköä, joissa tutkitaan esimerkiksi Parkinsonin tautia, Alzheimerin tautia, sydänhalvauksia, migreeniä, epilepsiaa ja syöpää.

Pohjoismaisten laitosten uudet puitteet

Pohjola voi hyötyä tutkimusyhteistyöstä, mistä on esimerkkinä Pohjoismainen Aasian tutkimusinstituutti, NIAS. Kööpenhaminan yliopisto, Kööpenhaminan kauppakorkeakoulu ja Lundin yliopisto ovat nimittäneet päättäneet vahvistaa NIASin puitteissa Aasia-painotustaan, tiivistää Juutinrauman ylittävää yhteistyötään ja luoda pohjoismaisen verkoston. Lisäksi NIAS ryhtyy tekemään vakituista yhteistyötä Kiinan kanssa.

Korkeakoulujen rehtorit allekirjoittivat 6. lokakuuta pidetyssä tilaisuudessa sopimuksen, jonka myötä NIAS siirtyi niiden hallintaan Pohjoismaiden ministerineuvostolta, johon sen on kuulunut vuodesta 1967 lähtien. NIASin uusi rooli on tärkeä askel pyrittäessä parantamaan Pohjolan tietämystä eräästä nykymaailman keskeisimmistä kasvualueista.

Myös monet muut pohjoismaiset laitokset ovat saaneet toiminnalleen uudet puitteet. Esimerkiksi Pohjoismaisen merioikeuden laitoksen sopimusvastuu siirtyi Oslon yliopistolle, Pohjoismaisen saamelaisinstituutin sopimusvastuu siirtyi Norjan opetus- ja tutkimusministeriölle ja Pohjoismaisen vulkanologisen instituutin sopimusvastuu Islannin yliopistolle.

Pohjolan kansanakatemia, NFA, korvattiin vuonna 2004 uudella ja entistä verkostopohjaisemmalla aikuisten oppimisen hankkeella. Pohjoismaat ovat aikuisten jatkokoulutuksen kärkimaita. Ahkerimpia ollaan Tanskassa, jossa yli puolet yli 25-vuotiaista on hankkinut jatkokoulutusta kuluneen vuoden aikana. EU:ssa jatkokoulutusta hankki samana aikana vain alle joka kolmas aikuinen.

Avoin lähdekoodi on tulevaisuutta

Pohjoismaiden neuvosto on yrittänyt saada Pohjoismaita hyväksymään yhteisen tietotekniikkapolitiikan. Asiaa on ajanut varsinkin elinkeinovaliokunnan puheenjohtaja Raymond Robertsen.

Robertsen on kaivannut myös vapaata kilpailua tietotekniikkamarkkinoille. Pohjoismaiden neuvosto pyysikin vuonna 2004 Pohjoismaiden ministerineuvoston perustamaan osaamiskeskuksen, joka keskittyisi avoimen lähdekoodin tietokoneohjelmistoihin (Open Source Software).

Ministerineuvosto kannattaa kuitenkin verkostoa Raymond Robertsenin ajaman osaamiskeskuksen sijasta. Robertsen huomautti Pohjoismaiden neuvoston Tukholman-istunnossa, että avoimen lähdekoodin ohjelmistoista tulee hallitsevia lähitulevaisuudessa, ja muistutti Pohjoismaiden käyttäneen ensimmäisinä myös GSM-puhelintekniikkaa.

Tietotekniikkayhteistyö laajenee

Itämeren valtioiden neuvosto on vuodesta 2001 vastaanottanut pohjoiseksi e-ulottuvuudeksi (Northern eDimension, NeD) kutsutusta tietotekniikkayhteistyöstä. Hanke kohdistaa huomion tietotekniikkaan ja yleisemmin tietoyhteiskuntaan liittyviin Pohjois-Euroopan mahdollisuuksiin ja haasteisiin. E-ulottuvuus kuuluu Itämeren valtioiden neuvoston alaisuuteen, mutta sitä toteutetaan yhteistyössä EU:n pohjoisen ulottuvuuden kanssa. Pohjoismaiden ministerineuvosto aikoo nyt tarkastella entistä järjestelmällisemmin pohjoismaista tietotekniikkayhteistyötä tunnistaakseen alueet, joilla voidaan tehdä yhteistyötä myös Itämeren maiden kanssa.

Itämeren alueen innovaatioverkosto

Pohjoismaiden ministerineuvosto on kutsunut Pohjoismaiden lisäksi myös muut Itämeren ympärymaat pohdimaan innovaatiopolitiikkaa. Tähän mennessä mukaan ovat ilmoittautuneet Baltian maat ja Puola, mutta myös Saksa ja Venäjä on kutsuttu. Tarkoituksena on muuttaa käsitystä, jonka mukaan maat ovat ensisijaisesti toistensa kilpailijoita – edellyttäähän kansainvälisessä kilpailussa pärjääminen yhteispeliä.

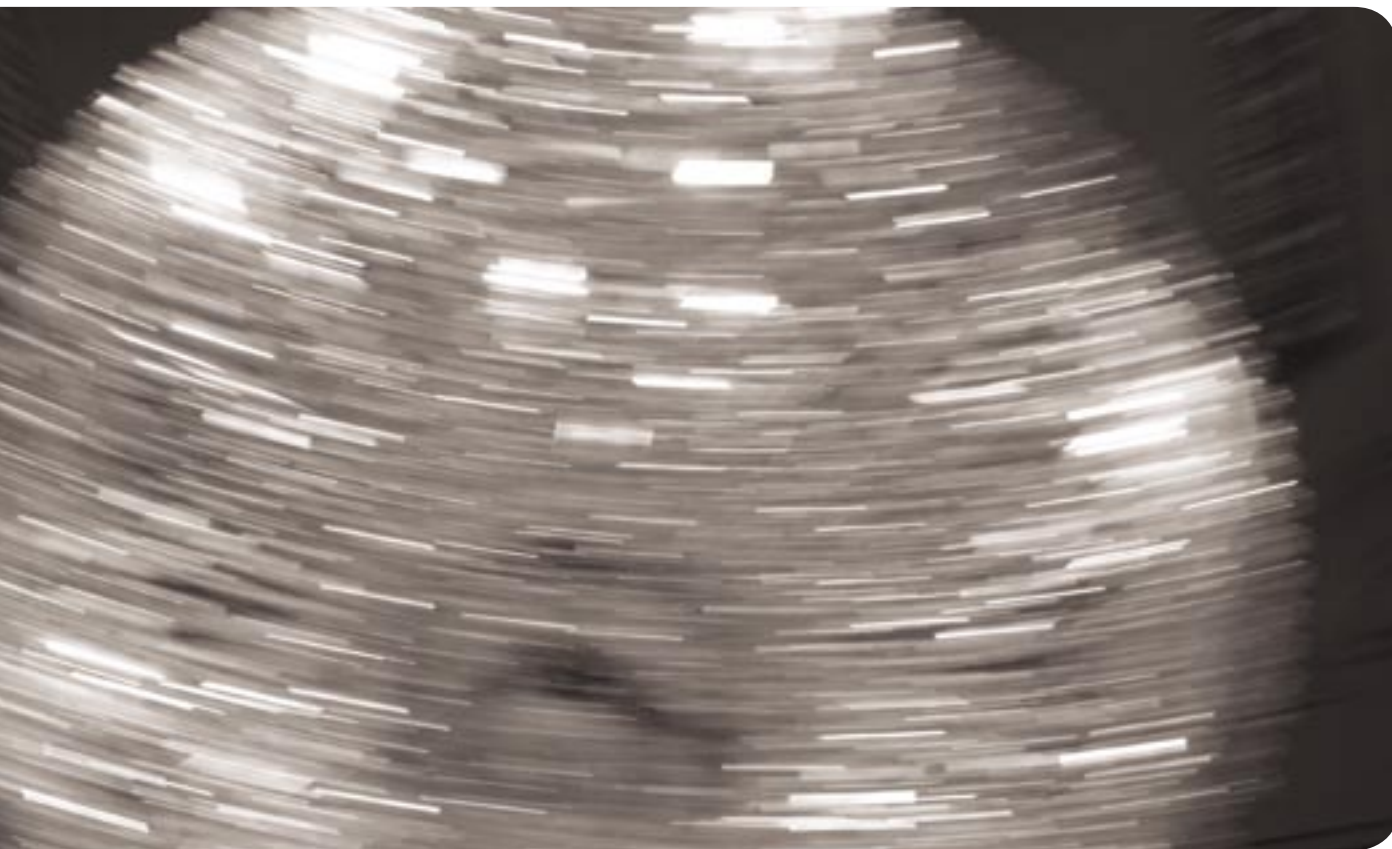
Erityinen työryhmä on nimitetty laatimaan elinkeinoministerien kesän 2005 kokoukseen suosituksia siitä, millaisella politiikalla varsinkin pieniä innovatiivisia yrityksiä voidaan parhaiten tukea.

Uusi Nordplus-perhe

Nordplus-ohjelma-perhe uudistui 1. tammikuuta 2004. Vaihto- ja verkosto-ohjelmia on nyt viisi – Nordplus, Nordplus Junior, Nordplus Sprog, Nordplus Voksen ja Nordplus Nabo –, ja niiden budjetti on noin 80 miljoonaa Tanskan kruunua. Ohjelmat on suunnattu eri kohderyhmille, esimerkiksi Nordplus Nabon tavoitteena on kehittää Pohjolan, Baltian maiden ja Luoteis-Venäjän välistä verkostoyhteistyötä.

Itämeren ylittävä yhteistyö oli aiheena myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden opetusministerien yhteiskokouksessa keväällä 2004. Kokouksessa perustettiin yhteinen kontaktiryhmä, jonka tarkoituksena on pohtia muun muassa Nordplus-ohjelmien laajentamista. Pohjoismaiden ja Baltian poliitikot pitävät myös tutkimuspanostuksia hyvin tärkeinä.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on perustanut niin ikään yhteisen kontaktiryhmän, jonka tavoitteena on kehittää Pohjolan ja Luoteis-Venäjän tutkimus- ja koulutusyhteistyötä.

Pohjoismainen kulttuuriyhteistyö

Skandinaavista designia eurooppalaiselle yleisölle

Kiertävä näyttely ”Scandinavian Design Beyond the Myth” oli eräs pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tärkeimmistä hankkeista vuonna 2004. Näyttelykierros alkoi Berliinistä syksyllä 2003 ja jatkuu vuoteen 2006 saakka. Muut näyttelykaupungit ovat Milano, Gent, Praha, Budapest, Riika, Glasgow, Kööpenhamina, Göteborg ja Oslo. Näyttelyssä esitellään pohjoismaista designia 1950-luvulta nykypäivään. Näyttely on suunniteltu lähinnä eurooppalaiselle yleisölle, ja sen Internet-sivuilla on vierailtu yli kolme miljoonaa kertaa.

Näyttely perustuu design-alan pohjoismaiseen yhteistyöhön ja uusimpaan tutkimukseen. Prahan-näyttelyn yhteydessä ministerineuvosto järjesti seminaarin EU:n alueyhteistyöstä.

Pohjoismaiden neuvosto käsitteli design-alaa istunnossaan ja antoi ministerineuvostolle tehtäväksi selvittää design-tutkimuksen huippuyksikön perustamista. Lisäksi neuvosto kehotti ministerineuvostoa selvittämään mahdollisuuksia perustaa pohjoismais-balttilainen maisteriohjelma, jossa yhdistyisivät design, liiketoiminnan kehittäminen ja johtaminen.

Kulttuurihankkeita Länsi-Balkanin kanssa

Pohjoismaat järjestävät Länsi-Balkanin maiden kanssa nelisenkymmentä kulttuurihanketta vuosina 2004–2005. Maat ovat Serbia ja Montenegro, Bosnia ja Hertsegovina, Kroatia, Makedonia sekä Albania. Kulttuurihankkeilla pyritään luomaan Pohjolan ja Balkanin välisiä verkostoja. Pohjoismaisia hankkeita hallinnoivat etupäässä kulttuurialan pohjoismaiset laitokset. Balkanin maiden kulttuuriministerien odotetaan tapaa- van Pohjoismaiden kulttuuriministerit Kööpenhaminassa maaliskuussa 2005. Kokouksen tarkoituksena on selvittää, voidaanko pohjoismaista kulttuuriyhteistyötä käyttää esikuvana Balkanilla, ja allekirjoittaa tulevaa kulttuuriyhteistyötä koskeva julistus.

Pohjoismaiset tietokonepelit kovilla markkinoilla

– Islanti on pyrkinyt Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajakaudellaan vuonna 2004 vahvistamaan lapsille ja nuorille suunnattujen tietokonepelien pohjoismaisuutta ja luovaa monimuotoisuutta.

Näin sanoi Islannin kulttuuri- ja opetusministeri Þorgerður K. Gunnarsdóttir esitellessään Malmössä marraskuussa järjestetyssä ”Nordic Game Potential” -konferenssissa selvitystä, joka koskee pohjoismaisia lasten ja nuorten tietokonepelien markkinoita.

”Nordiska Datorspel” -raportin selvitystyöstä vastannut Erik Robertson kertoi Pohjolan olevan maailman kuudenneksi suurin digitaalisten pelien markkina-alue. Kuitenkin vain viisi prosenttia peleistä vastaa pohjoismaisen pelin laajaa määritelmää ja vain yksi prosentti peleistä on suppeamman määritelmän mukaisia, eli ne on tuotettu Pohjolassa ja niiden kielenä on jokin Pohjoismaiden kielistä. Konferenssi ja raportti ovat Pohjoismaiden kulttuuriministerien suunnitteleman yhteispohjoismaisen mediaohjelman ensimmäiset virstanpylväät. Ohjelmalla pyritään lisäämään selkeästi pohjoismaisten tietokonepelien tuotantoa ja levikkiä.

Pohjoismaiset palkinnot 2004

Kirjallisuuspalkinto Kari Hotakaiselle

Kari Hotakainen sai Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2004 kirjallisuuspalkinnon romaanistaan ”Juoksuhaudantie”. Palkintolautakunnan perustelujen mukaan hänet palkittiin ”yhteiskuntakriittisestä, rakenteellisesti tietoisesta romaanistaan”.

Lautakunta toteaa perusteluissaan, että ”Juoksuhaudantie kuvaa pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan hajoamista sekä parodioi ja ironisoi omaa aikaansa ja ennen kaikkea perinteistä miesroolia”.

Musiikkipalkinto islantilaiselle oopperasäveltäjälle

Oopperasäveltäjä Haukur Tómasson sai Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2004 musiikkipalkinnon oopperastaan ”Guðrunin neljäs laulu”. Ooppera perustuu Islannin kansalliseepoksessa Eddassa olevaan kertomukseen.

Teos esitettiin Kööpenhaminassa vuonna 1996 vanhalla sotilasalueella sijaitsevan kuivatelakan pohjalla. Oop-

pera oli kokeilu, jossa yhdistyivät ääni, valo ja seinämi-
en läpi virranneet vesiputoukset.

Uusi elokuvapalkinto perustettu

Pohjoismaiden neuvosto on perustanut erillisen pohjoismaisen elokuvapalkinnon, jonka palkintosumma jaetaan tasan käsikirjoittajan, ohjaajan ja tuottajan kesken. Pysyväksi muuttunut palkinto jaetaan ensimmäisen kerran vuonna 2005.

Palkintokriteerien mukaan palkittavan elokuvan tulee liittyä pohjoismaiseen kulttuuripiiriin ja olla taiteellisesti omaperäinen.

Luonto- ja ympäristöpalkinto Itämeri-yhteistyölle

Ruotsista käsin toimiva Coalition Clean Baltic (CCB) sai Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2004 luonto- ja ympäristöpalkinnon, jonka aiheena oli pohjoismaisen meriympäristön suojeleminen. Palkintolautakunnan mukaan CCB sai palkinnon, ”koska se on esimerkillisellä tavalla koonnut pohjoismaiset, balttilaiset ja muut ympäristöjärjestöt yhteiseen verkostoon. Näin se on pystynyt muokkaamaan yleistä mielipidettä ja kiinnittämään huomiota yhteen Pohjolan tärkeimmistä ympäristökysymyksistä – Itämeren haavoittuvaan meriympäristöön”.

CCB on poliittisesti sitoutumaton ja voittoa tavoitteilematon järjestö. Tällä hetkellä järjestöllä on 27 jäsenjärjestöä Tanskassa, Virossa, Suomessa, Latviassa, Liettuaissa, Puolassa, Venäjällä, Ruotsissa ja Saksassa.

Kaikki pohjoismaiset palkinnot ovat suuruudeltaan 350 000 Tanskan kruunua, ja ne luovutettiin palkinnonsaajille Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä.

Pohjoismaiden neuvoston palkintojen saajat vuonna 2004 vasemmalta katsoen: Valdur Lahtvee ja Gunnar Norén Coalition Clean Balticista, Haukur Tómasson ja Kari Hotakainen.

Kestävä kehitys

Uusi strategia

Pohjoismaiden ministerineuvosto on laatinut uuden kestävän kehityksen strategian. Sen mukaan kestävä kehitys on ensi vuodesta lähtien voitava mitata niin sanottujen indikaattoreiden avulla.

Aikaisempi pohjoismainen strategia herätti kansainvälistä huomiota. Uudistettu strategia sisältää poliittisia tavoitteita ja käytännön toimia, joiden turvin Pohjoismaat pyrkivät säilyttämään kansainvälisen etulyöntiasemansa kestävän kehityksen saralla.

Vuoden 2004 strategiaan on sisällytetty myös sosiaaliala ja työmarkkina-ala, ja huomio on kohdistettu eläkkeisiin ja laadukkaisiin hyvinvointipalveluihin. Työelämän tulee olla tasa-arvoista myös siten, että perhe-elämän vaatimukset otetaan huomioon. Heikossa asemassa olevia henkilöitä on tuettava työmarkkinoilla, ja toimintarajoitteisten ihmisten työskentelymahdollisuuksia on vahvistettava.

Uudessa strategiassa todetaan myös, että terveyden tasa-arvoa on kehitettävä ja että kestävä kehitys liittyy koulutusta ja kasvatusta on edistettävä.

Talouden alalla on jatkossakin pyrittävä mahdollistamaan talouskasvu ilman lisääntyvää ympäristökuormitusta. Pohjolan on oltava edelläkävijä Johannesburgin huippukokouksen tavoitteiden toteuttamisessa, mikä edellyttää näkyviä muutoksia nykyisiin tuotanto- ja kulutustottumuksiin.

Pohjoismaiden neuvosto onkin pyytänyt ministerineuvostoa käynnistämään erityisen hankkeen, jolla pyritään parantamaan luomuelintarvikkeiden pääsyä markkinoille.

Itämeren öljyntorjuntavalmius vahvistuu

Vuonna 2004 otettiin käyttöön tietokanta, jota voidaan hyödyntää Itämerta uhkaavissa kriiseissä. Järjestelmän nimi on MARIS (Maritime Accident Response Information System).

Öljysaasteet ja herkkä merialue ovat huono yhdistelmä, ja Itämeri luokiteltiin vuonna 2004 erityisen herkkäksi merialueeksi. Öljynkuljetukset ja vilkas laivaliikenne lisäävät saastuttavien onnettomuuksien riskiä. Pohjoismaiden ministerineuvosto käynnisti jo vuonna 1993 hankkeen, jonka tavoitteena oli parantaa Itämeren öljyonnettomuuksien ehkäisyä. Koko Itämeren kattava valvontajärjestelmä saatettiin esitellä vuonna 2004. MARIS-järjestelmä täydentää maiden omaa valmiutta antamalla yleiskuvan alueista, jotka ovat kaikkein uhanalaisimpia ja haavoittuvimpia laivaonnettomuuksien sattuessa.

Hankkeen toteuttivat yhteistyössä Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelukomissio, HELCOM, ja Suomen ympäristökeskus, SYKE. Uusi järjestelmä on ensisijaisesti tarkoitettu Itämeren ympärysmaiden paikallisviranomaisten käyttöön. Sen tietokannasta saa öljyonnettomuuden jälkeisessä kriisitilanteessa no-

peasti tietoa ekosysteemiin kohdistuvista uhista sekä yleiskuvan paikallisesta torjuntakapasiteetista.

Suomen yhteistyöministeri Jan Erik Enestam kertoi Pohjoismaiden neuvoston Tukholman-istunnossa poliitikoille tästä uudesta apuvälineestä, joka on kehitetty koko Itämeren alueen ympäristön suojelemiseksi.

MARIS-tietokantaan voivat tutustua kaikki Itämeren ympäristöstä kiinnostuneet osoitteessa www.helcom.fi.

Sähkömarkkinat ja ilmasto

Sähkön toimitusvarmuus ja pohjoismaisten sähkömarkkinoiden kehitys olivat keskeisiä aiheita vuonna 2004.

Pohjoismaiden neuvosto on suosittanut Pohjoismaiden ministerineuvostolle, että se pyrkisi yhdenmukaistamaan nykyistä paremmin pohjoismaisten sähkönsiirtoverkkojen puitteita ja huolehtimaan toimitusvarmuudesta edistämällä verkkoyhtiöiden yhteistyötä.

Energiaministerit sopivat vuotuisessa kokouksessaan Islannissa yhteisestä julistuksesta, jonka tavoitteena on toteuttaa visio rajattomista pohjoismaisista sähkömarkkinoista ja tehostaa kaupankäyntiä mui-

den maiden kanssa. Energiaministerit pitivät lisäksi Pohjoismaiden neuvoston ympäristö- ja luonnonvaravaliokunnan kanssa yhteisen kokouksen, jossa pohdittiin verkkoinvestointien yhdenmukaistamista ja investointeja koskevan yhteisen mallin kehittämistä.

Pohjoismaiden neuvosto järjesti syksyllä Osllossa suuren energiakonferenssin, johon osallistui parlamentaarikkoja Pohjolasta, Baltiasta ja Benelux-maista. Aiheina olivat muun muassa varmat sähköntoimitukset ja ydinvoiman tulevaisuus Pohjolassa.

Eräs pohjoismaisen energiayhteistyön keskeisistä tehtävistä on saattaa päätökseen hanke, jossa Itämeren alueesta kehitetään Kiotoon pöytäkirjan joustomekanismien koealue (Testing Ground).

Työn tärkeistä tuloksista mainittakoon koealueyhteistyön puitesopimuksen (Testing Ground Agreement, TGA) allekirjoittaminen syyskuussa 2003 pidetyssä ministerikokouksessa. Itämeren alueen ilmastoprojekteja varten on lisäksi perustettu sijoitusrahasto, jota hoitaa Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO ja jonka pääoma on 10 miljoonaa euroa. Kiotoon sopimuksen ratifiointi myös Venäjällä mahdollistaa koealueyhteistyöhön liittyvät yhteistoteutushankkeet (Joint Implementation).

Historiallinen kemikaaliuudistus

EU:n uuden REACH-kemikaalilainsäädännön valmistelu eteni vuonna 2004, ja siihen vaikuttivat myös pohjoismaiset aloitteet. Ensimmäinen kemikaaliuudistusta koskeva ehdotus tuli EU-komissiolta vuonna 1993. Uusi lainsäädäntö on kiistanalainen, ja sillä on huomattavia vaikutuksia Euroopan kemikaaliteollisuuteen. Pohjoismaiden ministerineuvosto osallistunut aktiivisesti EU-keskusteluun ja laatinut kustannusanalyysia.

Aiemman lainsäädännön ei katsottu suojelevan ihmisiä ja ympäristöä riittävän hyvin. Uudella lainsäädännöllä pyritään rajoittamaan monia kemiallisia aineita, jotka ovat osoittautuneet haitallisiksi useiden vuosien käytössä.

Pohjoismaat esittelivät laatimansa kustannusanalyysit Brysselissä syksyllä 2004 pitämässään seminaarissa. Analyysit on otettu hyvin vastaan, ja ne ovat antaneet uutta puhtia REACH-keskusteluihin. Pohjoismaat aikovat direktiivin hyväksymisen jälkeen pitäytyä uudistuksen alkuperäisessä tavoitteessa, joka on ihmisten ja ympäristön suojeleminen haitallisilta kemiallisilta aineilta.

Oikeus geenivaroihin

Pohjoismaiden maa- ja metsätalous-, kalastus- ja elintarvikeministerit päättivät vuonna 2004 omistusoikeudesta geenivaroihin.

Omistusoikeudella on suuri merkitys Pohjoismaiseen geenipankkiin talletetun yhteispohjoismaisen aineiston kannalta. Geenipankki on yksi yli 30:stä Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamasta laitoksesta, ja se vietti 25-vuotisjuhliaan vuonna 2004.

Pohjoismaiden ministerineuvosto juhlisti kuluneena vuonna Maailman ravintopäivää järjestämällä ”Suuren omenapäivän” Kööpenhaminassa. Ministerineuvoston ympäristö- ja resurssipolitiikan osasto ja Pohjoismainen geenipankki olivat koonneet avoimeen tapahtumaan 142 pohjoismaista omenalajiketta ja 24 päärynälajiketta.

Suosituksia terveellisestä ruuasta

”Parempi elämä terveellisellä ruoalla” voisi olla pohjoismaisten tutkijoiden hiljattain uudistamien ravitsemussuosittelujen nimenä. Pohjoismaiden maatalous- ja elintarvikeministerien syksyllä 2004 hyväksymiin

suosituksiin on nyt otettu mukaan myös fyysinen aktiivisuus.

Ravitsemussuosituksia hyödynnetään erityisesti kouluissa, ja niitä käsittelevä kirja on yksi ministerineuvoston myyntimenestyksistä. Kirja ilmestyy vuoden 2005 alussa, tällä kertaa englanniksi. Internetissä julkaistaan lisäksi kansallisia ravitsemussuosituksia.

Länsi-Pohjolan asiat tärkeitä

Vaikka Länsi-Pohjolan asukkaat ovatkin usein eristyksissä muusta Pohjolasta pitkien etäisyyksien ja huonon yhteyksien vuoksi, Länsi-Pohjola on hyvin aktiivinen kumppani pohjoismaisessa yhteistyössä. Alueen kehityksen kannalta keskeisiä asioita ovat meren luonnonvarat, kalastus ja ympäristökysymykset.

Länsi-Pohjolan lento- ja laivayhteyksiä on parannettava. Asian tärkeyttä korostivat Pohjoismaiden neuvoston poliitikot pohtiessaan syyskokouksessaan Ahvenanmaalla Pohjoismaiden ministerineuvoston teettämää Länsi-Pohjolan liikenneanalyysia.

Analyysissa todetaan, että Grönlannin länsirannikolta on liian huonot lentoyhteydet Islantiin, että Länsi-Pohjolassa matkustaminen on liian kallista ja että Färsearilta tulisi olla kolmas viikoittainen lentoreitti Islantiin. Analyysissa pohditaan myös, miten meriliikenteellä voitaisiin parhaiten lisätä Länsi-Pohjolan asukkaiden kanssakäymistä.

Kun analyysia käsiteltiin Pohjoismaiden neuvoston Tukholman-istunnossa syksyllä 2004, tausta-aineistona käytettiin myös ministerineuvoston Länsi-Pohjola-raporttia ”Vestnorden i det nordiske samarbeidet”.

– Minulla on ollut ilo osallistua arktiseen parlamentaariseen yhteistyöhön, ja olen saanut nähdä, miten paljon Arktisen alueen kansat ovat hyötynet uuden tietotekniikan käytöstä opetuksessa, kertoi ruotsalainen valtiopäiväedustaja Runar Patriksson.

– Miten Länsi-Pohjolan väestö voi hyödyntää tietotekniikkaa? Samalla tavalla kuin Norjassa ja Suomessa, missä rakennetaan maiden välistä laajakaistayhteyttä. Sen turvin Tornionlaakson asukkaat voivat opiskella saamea ja saada opettajikseen Kautokeinin Saamelaisen korkeakoulun opettajia. Tämänkaltaisia hankkeita kannattaisi mielestäni hyödyntää ja kokeilla myös Länsi-Pohjolassa, USA:ssa, Kanadassa ja Venäjällä, Patriksson sanoi istuntokeskustelussa.

Hyvinvointiyhteiskunnan haasteet

Kuinka pohjoismainen hyvinvointi voi?

Pohjoismainen hyvinvointimalli on suurten haasteiden edessä. Hyvinvointiyhteiskunnan kustannuksista on entistä vaikeampi selvittää, koska ikääntyneiden määrän lisääntyminen kasvattaa hoito- ja eläkekuluja, mutta entistä pienempi osa väestöstä on mukana työelämässä.

Pohjoismaiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvosto ovat julkaisseet uuden kirjan, johon on koottu tietoa ja uusia näkemyksiä hyvinvointiyhteiskuntaan kohdistuvista uhista. Yksitoista kirjoittajaa – poliitikoita, tutkijaa ja toimittajaa – viidestä Pohjoismaasta ja Grönlannista esittelevät kirjassa ajatuksiaan, tutkimustuloksiaan ja ideoitaan. Kirjan toivotaan herättävän kysymyksiä ja keskustelua Pohjoismaissa.

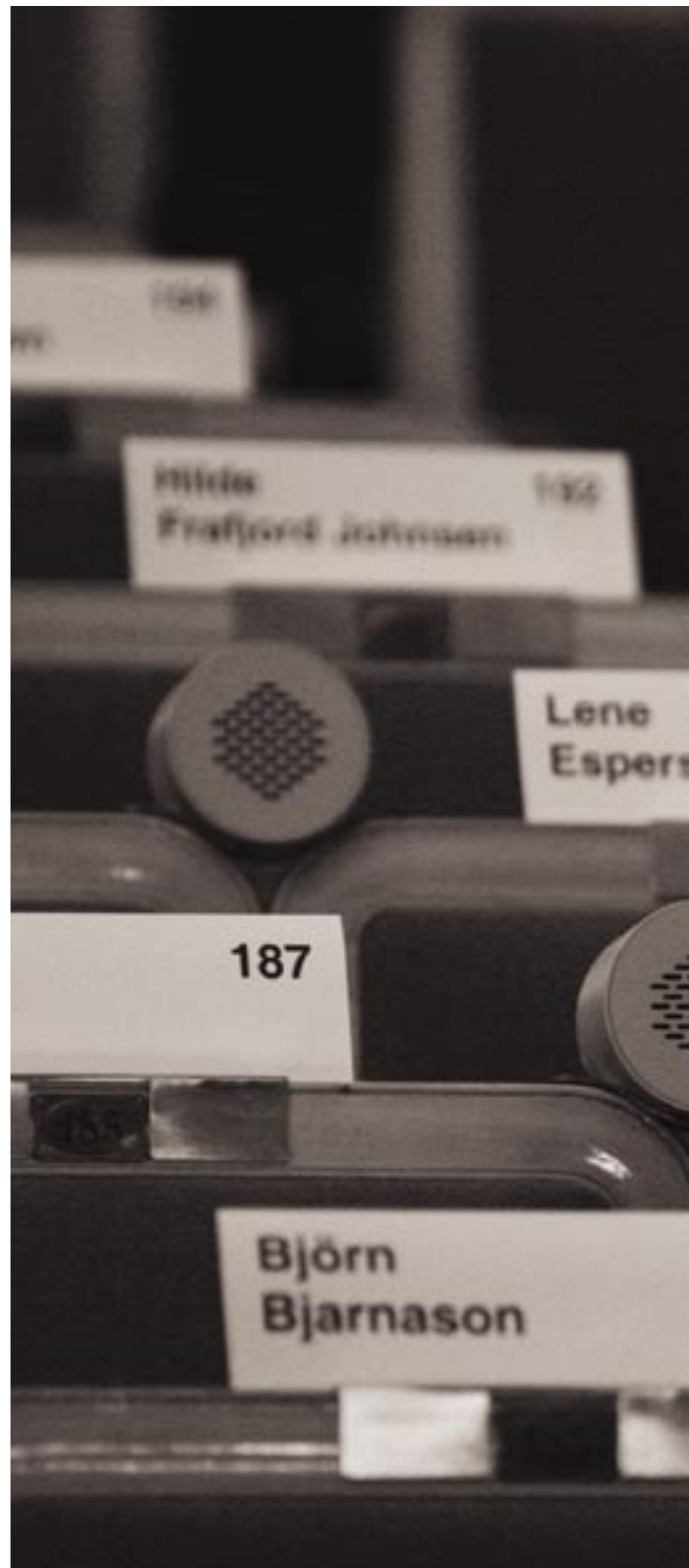
Kirjaa esitellään vuoden 2005 ensimmäisellä puoliskolla useissa kokouksissa ja seminaareissa eri puolilla Pohjolaa. Ne järjestetään yhteistyössä eri maiden pohjoismaisten tiedotustoimistojen ja Norden i Fokus-tiedotuspisteiden kanssa.

Alkoholipolitiikka – pohjoismainen pulma

Pohjoismaiden pääministerit keskustelivat alkoholipolitiikasta Islannin-kokouksessaan elokuussa 2004 ja kehittivät sosiaali- ja terveysministereitä laatimaan Pohjoismaille yhteiset alkoholipoliittiset periaatteet, joita sovellettaisiin kansainvälisissä yhteyksissä.

Sosiaali- ja terveysministerit kokoontuivatkin loka-kuussa ylimääräiseen alkoholipoliittiseen kokoukseen, jossa he pääsivät yksimielisyyteen alkoholipoliittisen yhteistyön vahvistamisesta. Pohjoismaiden välillä on jatkossakin kansallisia alkoholipoliittisia eroja, mutta ministerit hyväksyivät yhteisen strategian, jolla pohjoismainen alkoholipolitiikka pyritään tuomaan EU:n ja WHO:n päiväjärjestykseen.

Ministerikokousta seurannut lehdistötilaisuus houkutteli paljon toimittajia. Tanskan sisä- ja terveysministeri

Ote alkoholipoliittisesta lausunnosta

Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysministerit pyrkivät EU- ja Eta-työskentelyssään

- *jatkamaan aktiivisesti vahvaa ja konkreettista panostusta kansanterveyteen*
- *puolittamaan verottoman alkoholintuonnin ohjetasot*
- *tukemaan valtiovarainministerien alkoholi-veropäätöstä*
- *korostamaan alkoholin vähimmäisverojen voimakasta korottamista.*

Lars Løkke Rasmussen puhui tilaisuudessa pohjoismaisesta pulmasta: toisaalta poliitikot haluavat terveys-syistä vähentää alkoholinkäyttöä, toisaalta alkoholin saatavuus on parantunut hinnanalennusten vuoksi. Norjan työ- ja sosiaaliministeri Dagfinn Høybråten korosti, että Pohjoismaiden on juuri ulkopuolisen paineen vuoksi pyrittävä yhteisvoimin vaikuttamaan kansainväliseen yhteistyöhön. Nyt tarvitaan yhteistä strategiaa varsinkin suhteessa EU:hun, jossa lisääntynyt rajakauppa kohdistaa paineita pohjoismaisiin jäsenmaihiin.

Pohjoismaiden neuvoston presidentti Gabriel Romanus peräänkuulutti vuoden aikana useissa yhteyksissä alkoholipoliitikan koordinoitua. Pari viikkoa sosiaali- ja terveysministerien kokouksen jälkeen alkaneessa Pohjoismaiden neuvoston istunnossa järjestettiin erillinen paneelikeskustelu alkoholipoliitikasta. Gabriel Romanus oli tyytyväinen keskusteluun ja toivoi muidenkin EU-maiden alkavan nyt kuunnella Pohjoismaiden näkemyksiä. Ruotsalainen sosiaalidemokraatti Margareta Israelsson tuki keskustelussa tavoitetta, jonka mukaan tullittomasti tuotavan alkoholin kiintiöt tulisi puolittaa. Hän sanoi, että Ruotsissa on nyt panostettava myös ennalta ehkäisevään työhön.

Seksualisoituminen kuriin

Pohjoismaisen hotelli- ja ravintolahenkilökunnan liitto päätti loppukesällä pyrkiä poistamaan pornon hotellien tv-kanavilta. Päätökseen vaikutti Pohjoismaiden neuvoston kesäkokouksensa yhteydessä toteuttama kirjekampanja, jossa neuvosto lähetti lukuisten eri alojen – kuten hotelli-, huoltoasema- ja kioskialan – järjestöille kirjeitä pyytäen niitä vähentämään ihmisten arkipäivän seksualisoitumista. Varsinkin lasten altistuminen seksille haluttiin estää.

Kampanjan tärkeys kävi ilmeiseksi muutamalle neuvoston jäsenelle, jotka tekivät Kristiansandissa pidettyjen kokousten yhteydessä vierailuja kioskeihin.

– Joillekin kioskinpitäjille voitto on tärkeämpää kuin lasten ja aikuisten suojelu pornokuvilta, totesi kansalais- ja kuluttajavaliokunnan puheenjohtaja Arne Lyngstad, joka oli yksi kirjekampanjan aloitteentekijöistä.

Kirjekampanjassa kehoitettiin muun muassa Pohjoismaiden kouluja käyttämään oppilaiden tietokonepäätteillä pornosuodattimia. Pohjoismaisia tv-kanavia taas kehoitettiin välttämään pornoa sisältäviä ohjelmia sekä seksipitoista mainontaa aamukuuden ja iltayhdeksän

välillä. Hotelleja kehoitettiin lisäksi mahdollistamaan pornokanavien esto ja kioskinpitäjiä kehoitettiin peittämään pornokuvat.

”Sex”-sanalla tehty Google-haku tuotti 252 miljoonaa osumaa maaliskuussa 2004. ”Porno” tuotti 86 miljoonaa osumaa ja ruotsin ”porr” 185 000 osumaa. Tiedot ilmenevät kirjasta ”Sexindustri på nätet”, jossa kaksi ruotsalaista Malmön korkeakoulun tutkijaa analysoi ruotsalaista verkkoseksiä. Toinen tutkijoista osallistui Pohjoismaisen naistutkimusinstituutin (NIKK) konferenssiin, joka käynnisti suuren pohjoismaisen tutkimuksen aiheesta nuoret, sukupuoli ja pornografia. Tutkimusaloite tuli Pohjoismaiden tasa-arvoministereiltä, ja tutkimuksen tärkeimpänä tehtävänä on kuunnella nuorten omia näkemyksiä.

Teleyhtiöt perivät ylihintaa

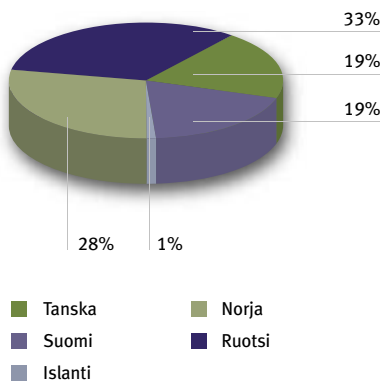
Pohjoismaiden ministerineuvosto sai vuonna 2004 paljon huomiota osakseen, kun Pohjoismaiden kilpailuviranomaiset luovuttivat raporttinsa telemarkkinoiden riittämättömästä hintakilpailusta. Raportin mukaan pohjoismaisten teleyhtiöiden hinnat eivät vastaa yhtiöiden kustannuksia.

Pohjoismaiden kilpailuvirastojen johtajat totesivat raportin julkistamistilaisuudessa, että asiakkaiden tulisi valittaa enemmän tulosten syntymiseksi. Kaikkien Pohjoismaiden kilpailuviranomaiset ovat kirjoittaneet teleyhtiöille ja pyytäneet selvityksiä hintakäytännöstä.

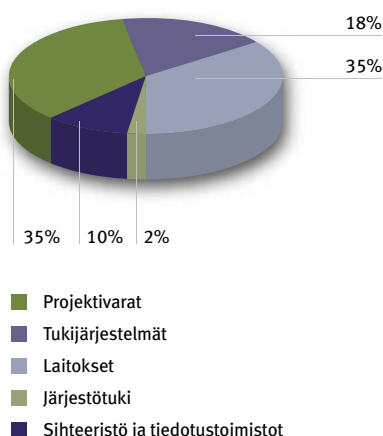
Tietoa Pohjoismaiden neuvostosta ja Pohjoismaiden ministerineuvostosta

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Maiden maksuosuudet

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti oli 817,5 miljoonaa Tanskan kruunua. Eri Pohjoismaiden maksuosuudet määräytyvät niiden bruttokansantulon perusteella. Itsehallintoalueet eivät osallistu Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnan rahoittamiseen.

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Budjettikohdat

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Pohjoismaiden ministerineuvosto on Pohjoismaiden hallitusten virallinen yhteistyöfoorumi. Tärkeää osaa yhteistyössä näyttelevät myös epäviralliset tapaamiset ja keskinäinen tiedonvaihto.

Ministerineuvoston tehtävänä on vahvistaa pohjoismaista identiteettiä ja yhteistyötä sekä edistää Pohjoismaiden etuja kansainvälisissä yhteyksissä. Ministerineuvostossa tehdään maidenvälistä yhteistyötä, joten päätösten on oltava yksimielisiä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston kokoonpano riippuu kulloinkin käsiteltävistä asioista, sillä jokaista yhteistyöaluetta varten on oma ministerineuvostonsa. Päävastuu Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnasta on pääministereillä. Yhteistyön päivittäisestä koordinoinnista vastaavat puolestaan pohjoismaiset yhteistyöministerit ja heidän valtuuttamansa Pohjoismaainen yhteistyökomitea. Valtaosa ministerineuvostoista koostuu useita kertoja vuodessa. Ministerineuvostojen apuna toimivat virkamieskomiteat, jotka valmistelevat ministerineuvostojen päätöksiä yhdessä ministerineuvoston sihteeristön kanssa.

Yhteistyöministerit 2. joulukuuta 2004

Valgerður Sverrisdóttir, Islanti (15. syyskuuta saakka Siv Friðleifsdóttir)
Flemming Hansen, Tanska
Jan-Erik Enestam, Suomi
Jógvan við Keldu, Färösaaret
Josef Motzfeldt, Grönlanti
Berit Andnor, Ruotsi
Svein Ludvigsen, Norja
Lars Selander, Ahvenanmaa

Pohjoismaiden neuvosto

Pohjoismaiden neuvosto on Pohjoismaiden parlamenttien ja hallitusten poliittinen yhteistyöfoorumi. Pohjoismaiden neuvoston parlamentaarikot kokoontuvat kerran vuodessa istuntoon keskustelemaan Pohjoismaiden hallitusten edustajien kanssa. Istuntojen välillä työtä tehdään viidessä pysyvässä valiokunnassa ja puheenjohtajistossa.

Pohjoismaiden neuvosto tekee ministereille aloitteita ja antaa neuvoja pohjoismaisen yhteistyön suunnasta. Lisäksi se valvoo, että Pohjoismaiden hallitukset toimivat tehtyjen päätösten mukaisesti. Pohjoismaiden neuvosto keskittyy vuosittain yhteen tai useampaan politiikan alaan, joita voivat olla vaikkapa ympäristö, turvallisuuspolitiikka, kulttuuri, kestävä kehitys, lapset ja nuoret tai kuluttajakysymykset.

Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto 2. joulukuuta 2004

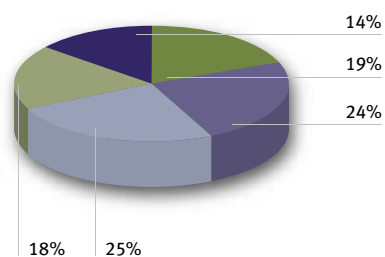
Gabriel Romanus, presidentti, keskiryhmä, Ruotsi
 Anita Johansson, varapresidentti, sosiaalidemokraattinen ryhmä, Ruotsi
 Jónína Bjartmarz, keskiryhmä, Islanti
 Berit Brørby, sosiaalidemokraattinen ryhmä, Norja
 Rannveig Guðmundsdóttir, sosiaalidemokraattinen ryhmä, Islanti
 Jens Christian Larsen, keskiryhmä, Tanska
 Inge Lønning, konservatiivinen ryhmä, Norja
 Pehr Löf, keskiryhmä, Suomi
 Outi Ojala, vasemmistososialistinen vihreä ryhmä, Suomi
 Kent Olsson, konservatiivinen ryhmä, Ruotsi
 Martin Saarikangas, konservatiivinen ryhmä, Suomi
 Jan Sahl, keskiryhmä, Norja
 Ole Stavad, sosiaalidemokraattinen ryhmä, Tanska

Pohjoismaiden neuvoston käsittelemät ehdotukset vuonna 2004

- Pohjoismainen verotoimisto
- Avoin lähdekoodi
- Avoimet standardit ja avoin lähdekoodi kansallisissa tietotekniikkastrategioissa
- Pohjoismaiset sähkönsiirtoverkot
- Pohjoismainen verokonferenssi
- Pohjoismaiden rannikkokalastuksen tulevaisuuskonferenssi
- Luomutuotanto Pohjoismaissa
- Pohjoismainen design sekä kulttuurin ja elinkeinoelämän yhteistyö
- Pohjoismainen raja-alueyhteistyö
- Pohjoismaiden neuvoston elokuvapalkinnon säännöt
- Yhteistyö Barentsin alueen alkuperäiskansojen kanssa
- Pohjoismais-balttilainen työmarkkinakonferenssi 2005
- Pohjoismaiden neuvoston tasa-arvoperiaatteet
- Pohjoismaiden ministerineuvoston työmarkkina- ja työympäristöalan yhteistyöohjelma 2005–2008
- Pohjoismaisen koulutus- ja tutkimusyhteistyön strategia vuosiksi 2005–2007
- Kuluttaja-alan yhteistyöohjelma 2005–2010
- Pohjoismaiden innovaatiopoliittinen yhteistyöohjelma vuosiksi 2005–2010
- Aikuisten oppimisen pohjoismaisen verkoston ja vapaan sivistystyön järjestöille myönnettävän toiminta-avustuksen arvioiminen
- Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti 2005
- Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyö Viron, Latvian ja Liettuan kanssa vuosina 2006–2008
- Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyö Luoteis-Venäjän kanssa vuosina 2006–2008

Pohjoismaiden ministerineuvosto

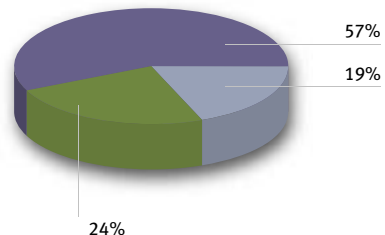
Budjetti pääalueittain

- Kulttuuri
- Koulutus-, tutkimus- ja tietotekniikkapolitiikka
- Ympäristö- ja resurssipolitiikka sekä lähialueet
- Hyvinvointi- ja elinkeinopolitiikka
- Sihteeristö ja muut yhteiset toiminnot

Pohjoismaiden neuvosto

Kustannusten jakautuminen

- Neuvoston elinten toiminta
- Neuvoston sihteeristön toiminta
- Siirrot

Neuvoston elinten toimintaan kului 30,6 miljoonaa Tanskan kruunua, mikä sisältää puheenjohtajiston ja valiokuntien toiminnan sekä monialaiset tehtävät. Neuvoston sihteeristön toimintaan sisältyy hallinnointi ja tiedustustoiminta. Siirrot käytettiin puoluetukeen, Nuorten Pohjoismaiden neuvoston toimintaan sekä lehtimiesapurahoihin.

Tiedotus- ja julkaisutoiminta

Tiedotus

Pohjoismaiden neuvostolla ja Pohjoismaiden ministeri-neuvostolla on yhteinen Internet-sivusto **www.norden.org**. Sivuston tekstit kirjoitetaan pääasiassa skandinaavisilla kielillä, eli ruotsiksi, norjaksi tai tanskaksi, mutta suuri osa niistä käännetään myös suomeksi, islanniksi ja englanniksi.

Sivustolla julkaistaan arkipäivisin lyhyitä uutisia, jotka käsittelevät Pohjolaa ja pohjoismaista yhteistyötä. Uutisia lähetetään myös sähköpostitse tuhansille tilaajille Pohjolaan ja sen ulkopuolelle. Uutiset julkaistaan skandinaavisilla kielillä, suomeksi, islanniksi ja englanniksi.

Sivustolla julkaistaan myös "AnalysNorden"-verkko-lehteä, jossa on poliittisia analyyseja Pohjoismaista. Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa skandinaavisena, suomalaisena ja islantilaisena versiona.

"Top of Europe" on sähköinen uutiskirje, jossa käsitellään Pohjolaa ja pohjoismaista yhteistyötä ja joka ilmestyy kerran kuukaudessa englanniksi ja venäjäksi. Se lähetetään noin 3 000 tilaajalle, lähinnä Pohjolaan ja sen lähialueille.

Pohjoismaiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministeri-neuvosto julkaisevat erikielisiä infolehtisiä, joissa kerrotaan lyhyesti pohjoismaisista yhteistyöalueista. Infolehtisiä voi tilata painettuina versiona, tai niitä voi ladata verkosta pdf-muodossa.

*Lisätietoja julkaisuista saa osoitteesta **www.norden.org/publikationer**. Sivulta voi etsiä ja tilata julkaisuja sekä tilata uutiskirjeen, josta saa tietoa tilaajan valitsemien aihealueiden uusista julkaisuista.*

Julkaisutoiminta

Pohjoismaiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministeri-neuvosto julkaisevat vuodessa 150–200 raporttia ja kirjaa. Julkaisuja ilmestyy käytännössä kaikilta pohjoismaisilta yhteistyöalueilta.

Tässä muutama esimerkki tuoreista kirjoista:

- **"Historisk kystkultur – en ressource i nutiden"**. Kirjassa käsitellään sitä, miten pohjoismaista rannikkokulttuuria voidaan suojella ja miten sitä voidaan hyödyntää kehityksen voimavarana. Lähtökohtana on näkökulma, jonka mukaan kehittämistä ja suojelua ei tarvitse pitää vastakkaisina ilmiöinä.
- **"Nordisk statistisk årsbok / Nordic Statistical Yearbook 2004"**. Pohjoismaiden tilastollinen vuosikirja sisältää vertailukelpoisia tilastoja, jotka valottavat selkeästi viiden Pohjoismaan ja kolmen itsehallintoalueen yhtäläisyyksiä ja eroja.
- **"Hur mår den nordiska välfärden?"** Kirjaan on koottu 11 kirjoittajan uusia ajatuksia pohjoismaisen hyvinvointimallin haasteista ja siitä, miten ne voidaan kohdata.
- **"Nordic-Baltic Campaign Against Trafficking in Women"**. Kirjassa kuvataan toimia, jotka liittyivät Pohjoismaiden ja Baltian maiden naiskaupan vastaiseen kampanjaan, jonka maiden hallitukset yhdessä käynnistivät vuonna 2002.
- **"Pohjolalla on paljon annettavaa"**. Kirja on suunnattu Pohjoismaiden lukiolaisille ja ammatillisten oppilaitosten oppilaille, ja sen tavoitteena on herättää keskustelua pohjoismaisesta identiteetistä ja Pohjolan asemasta uudessa Euroopassa. Viisi Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon saajaa esittelee näkemyksiään pohjoismaisuudesta, eurooppalaisuudesta ja maailmankansalaisuudesta.

